

Basiskennis Betontechnologie

Hoofdstuk 5

Toevoegingen

Toevoegingen

1. Hulpstoffen
2. Pigmenten
3. vezels

Hulpstoffen

Definitie hulpstoffen:

Een stof die tijdens het mengen van betonspecie wordt toegevoegd in hoeveelheden kleiner dan 5 % t.o.v. de cementmassa met als doel: één of meer eigenschappen van de specie of het verharde product te beïnvloeden.

Algemene eisen

Een hulpstof moet:

1. Constant zijn

- Homogeen
- Hoeveelheid vaste stof
- Zelfde werkzame bestanddeel

2. Geen stoffen bevatten die beton / staal aantasten

- Chloriden ($\leq 0,1\%$ m/m)
- Alkaliën
- Corrosie veroorzakende stoffen

Indeling hulpstoffen

Indeling naar hoofdwerking:

- Verwerkbaarheid wijzigen
- Luchtgehalte wijzigen
- Binding en verharding beïnvloeden
- Verhoging van de weerstand tegen waterindringing

Invloed op de verwerkbaarheid

Vloei- en vervormingsgedrag van betonspecie.

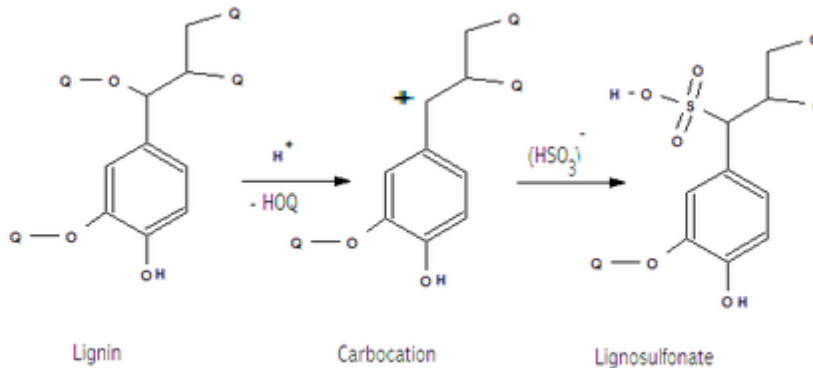
1. Plastificeerders
2. Superplastificeerders
3. Stabilisatoren

Gewone Plastificeerders (PL)

Meest voorkomende grondstof:

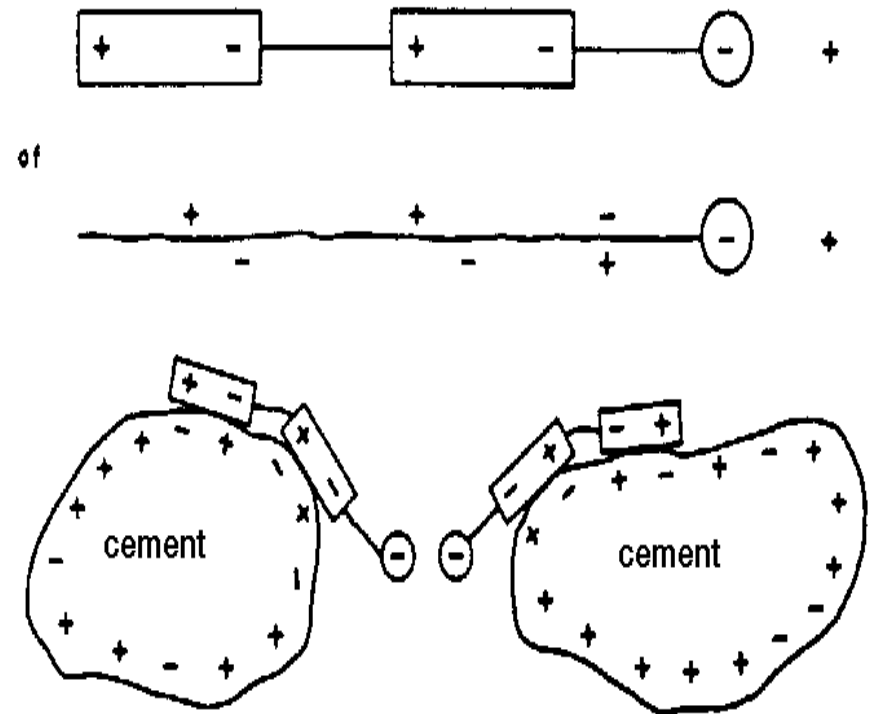
- Lignosulfonaat (papier industrie)
 - Kan suikers bevatten

Gewone Plastificeerders (PL)

Werking:

1. Verlaging van de oppervlaktespanning van het water (zeep)
2. Onderlinge afstoting van geladen deeltjes

Nevenwerking (PL)

Tragere binding

Lagere beginsterkte

Positief effect op
eindsterkte

Extra luchtgehalte

Door inbreng extra
lucht negatief effect
op eindsterkte

Dosering beperken

Superplastificeerders (SP)

Grondstoffen:

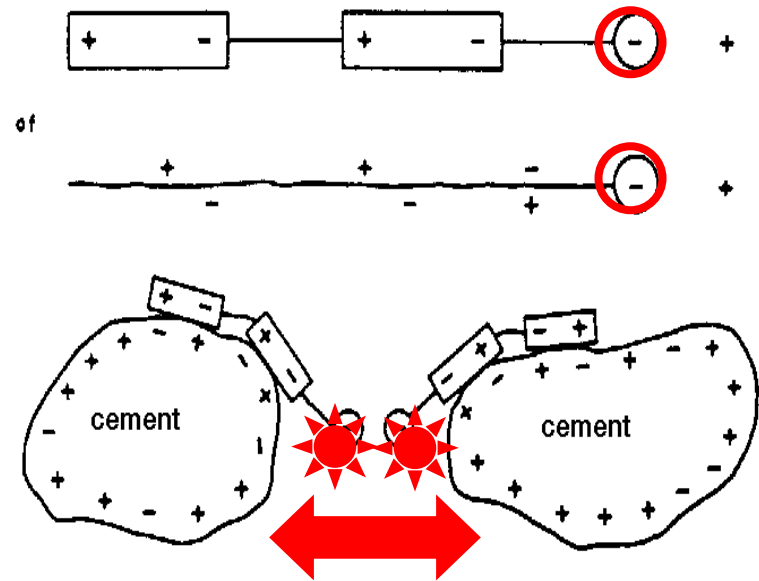
- Gezuiverde lignosulfonaat
- Gesulfoneerd naftaleen formaldehyde condensaat
- Gesulfoneerd melamine formaldehyde condensaat
- Polycarboxylaatethers (3de generatie hulpstof) (PCE)

Opmerking: Werkt korter (bv 45 minuten)

Superplastificeerders (SP)

Werking:

De werking berust op de onderlinge afstoting van geladen deeltjes (sterker) en/of *Sterische hindering*

Nevenwerking (SP)

Tragere binding
bij hoge dosering

Lagere beginsterkte

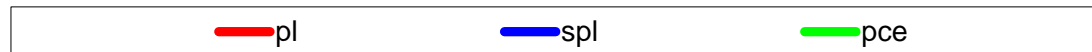
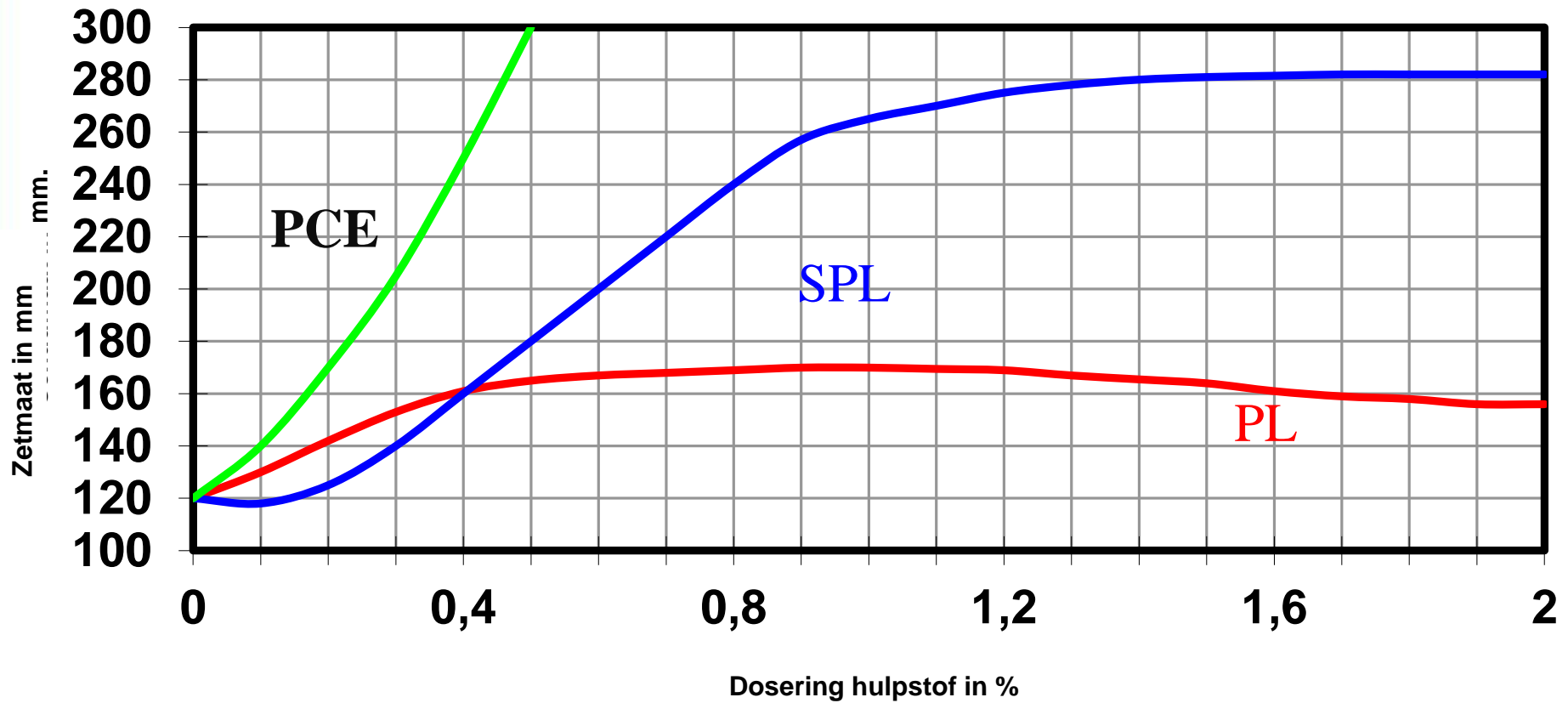
Positief effect op
eindsterkte

Stabiliteit omlaag
(bleeding)

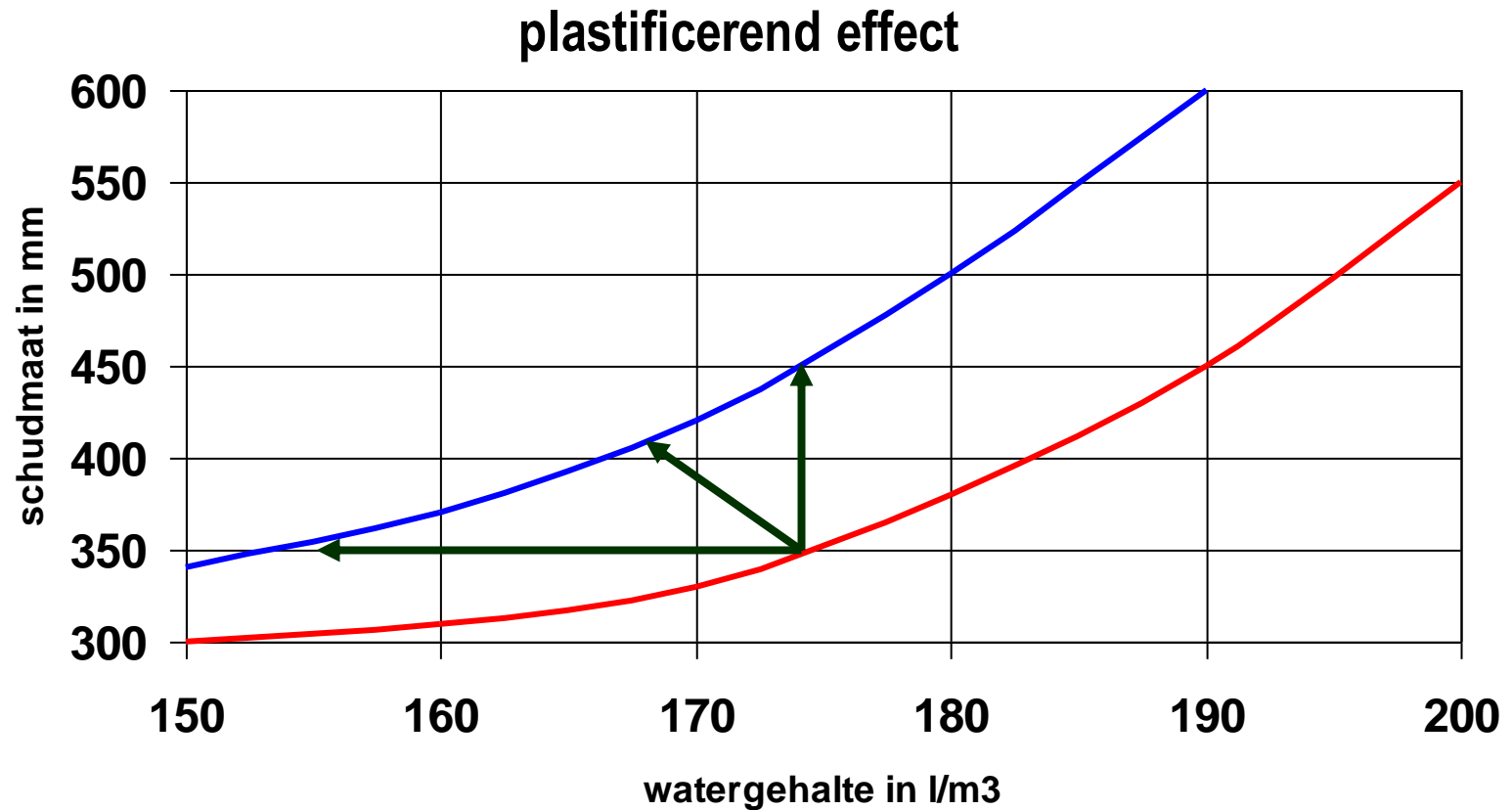
Bij ontmenging
negatief effect op
toplaag

Dosering moet binnen de perken blijven

Effectiviteit plastificeerders

Plastificerend effect

Bij constant cementgehalte

Minimale prestaties (EN 934-2)

	Plastificeerder	Superplastificeerder
Waterreductie	Meer dan 5%	Meer dan 12%
Druksterkte		
- 1 dag	-	Groter dan 140%
- 7 dagen	Groter dan 110%	-
-28 dagen	Groter dan 110%	Groter dan 115%
Luchtgehalte	Max. 2% hoger	

Bij gelijke verwerkbaarheid (plasticiteit)
ten opzichte van referentiemengsel.
Denk erom: mengsel wordt viskeuzer!

Voorbeeld

Gelijke verwerkbaarheid

	Referentie	Plastificeerder	Superplastificeerder
Water	170 liter	< 161,5 liter	< 150 liter
Cement	340 kilo	340 kilo	340 kilo
W/C-factor	0,50	< 0,48	< 0,44

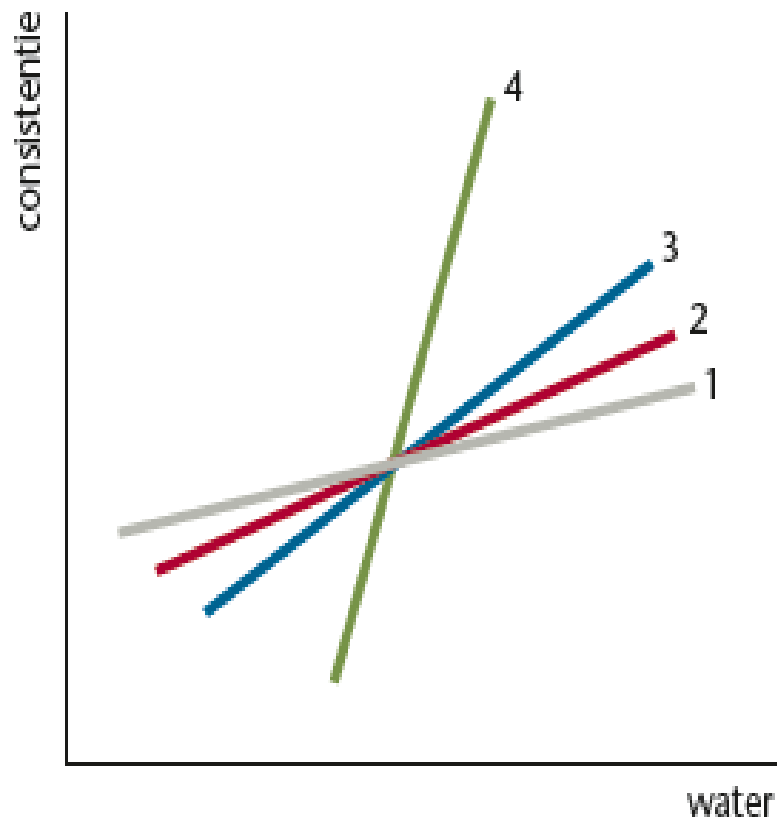
Aandachtspunten superplastificeerders

Bepaal welke (super-)plastificeerder het best werkt, rekening houdend met:

- gebruikte cement en vulstof (= lading)
- gewenste plasticiteit
- gewenste viscositeit
- gewenst opstijfgedrag
- gewenste beginsterkte
- invloed temperatuur

Verschillen in superplastificeerders

- 1 geen hulpstof
- 2 eerste generatie normale plastificeerder (PL)
- 3 tweede generatie superplastificeerder (SPL)
- 4 derde generatie PCE

Waterretentiemiddelen

Een waterretentiemiddel is een middel dat de viscositeit van het water beïnvloed (verdikkingsmiddel).

Gevolg:

- Mengsel krijgt grotere samenhang
- Vermindert de bleeding

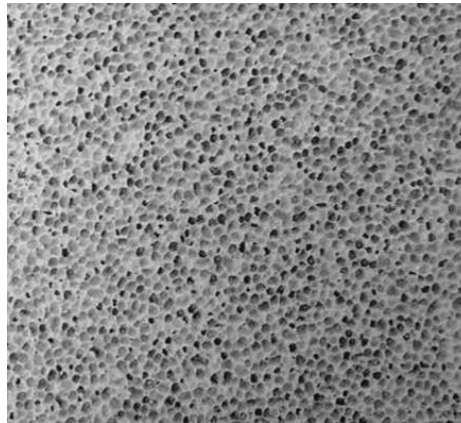
Mogelijke problemen

- Zeer kleine hoeveelheden nodig
- Omdat geen problemen ontstaan met ontmengen: te hoge waterdosering

Voorbeeld is gemodificeerd aardappelzetmeel

Hulpstoffen die het luchtgehalte wijzigen

- Luchtbelvormers
- Gasvormende hulpstof
- Schuimvormers

Luchtbelvormers (LBV)

Hoofdwerving :

LBV vormen een groot aantal kleine luchtbelletjes die ook na het verdichten en verharden van de pasta of specie gelijkmatig in het beton verdeeld blijven

Diameter :

0,5 tot 0,02 mm (500 um tot 20 um)

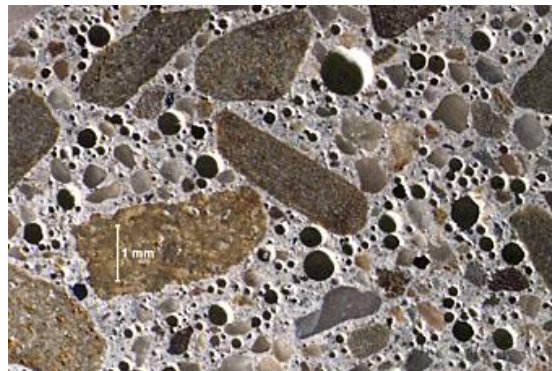
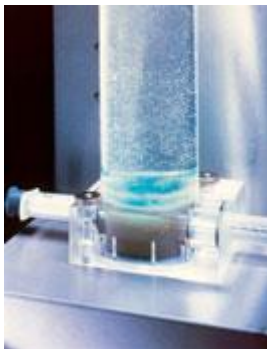
Luchtbelvormers

Grondstoffen:

- Natriumzouten van Vinsol Resin harsen
- Natriumzouten van Lignine derivaten

Prefab luchtbellens

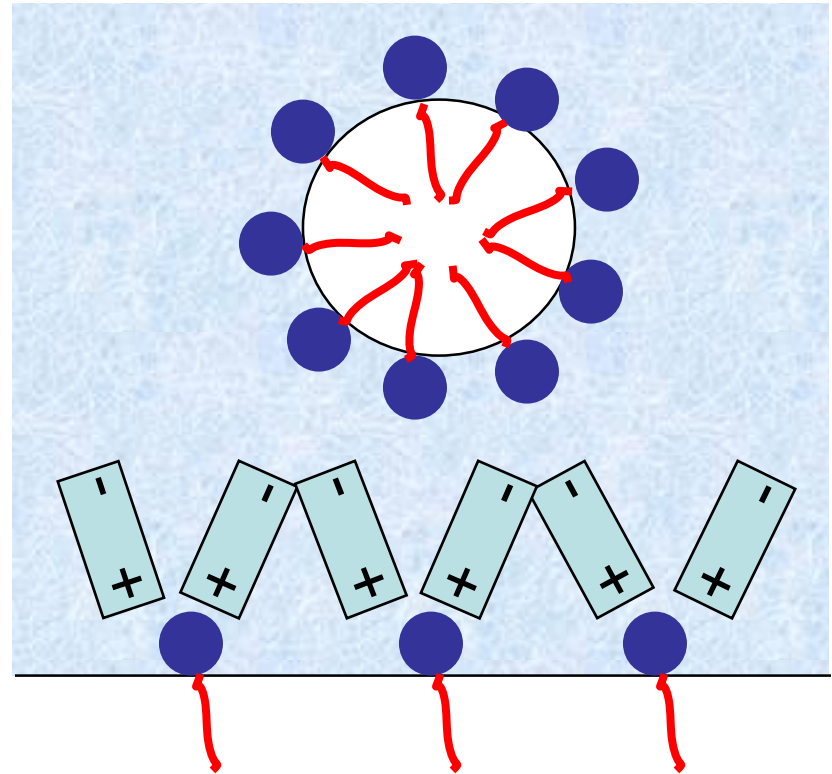
Kleine elastische holle kunststof bolletje
(MHK, Micro Holl Kügeln)

Luchtbelvormers

Werking:

oppervlakte-actieve stoffen met een hydrofobe staart en een hydrofiele kop

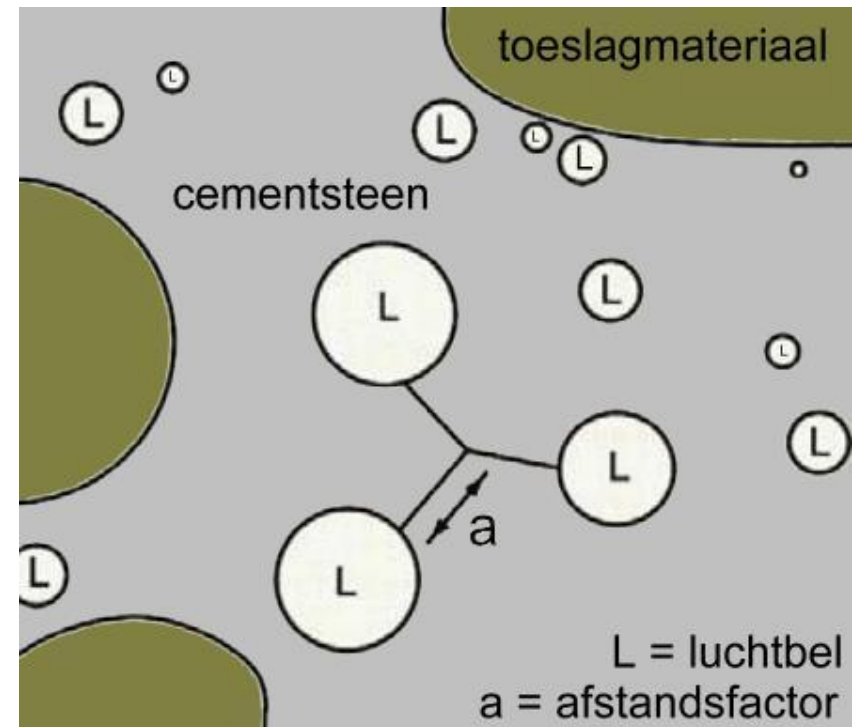
Luchtbelvormer

Doel: beton vorst/dooi-bestand maken

Wijze: ontsnapping voor expanderend water

Voor goede werking:

- maximale afstandsfactor (0,20 mm)
- minimaal luchtgehalte (3,5% - 5,0%)

Werking luchtbelvormers

Vorst- en
dooizoutbestandheid

Sterkte daling

Waterdichtheid

Samenhang specie

Verwerkbaarheid

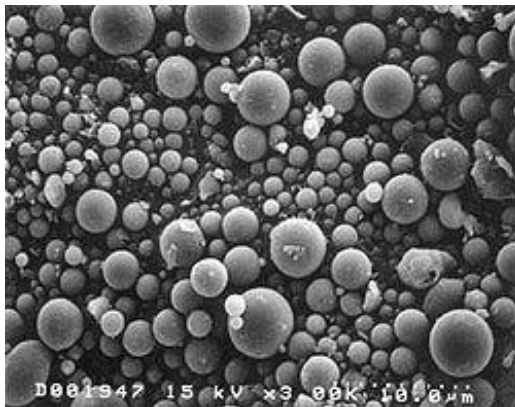
Luchtbelvormers.

- Waterdichtheid bevorderen
- Samenhang verbeteren
 - Gedraagt zich als fijn materiaal;
- Verwerkbaarheid
 - kogellager effect bij gelijkblijvend watergehalte

Effectiviteit luchtbel vormer

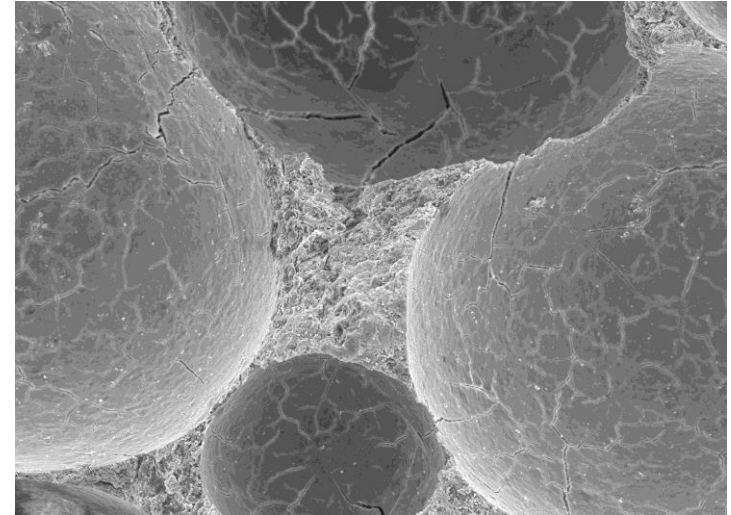
- Korrelgradering van het toeslagmateriaal
- Fijnheid en hoeveelheid van het cement
- Ontwerpgebied
- Specietemperatuur
- Toevoeging poederkoolvliegias (KOOLSTOF)

Luchtgehalte wijzigende hulpstoffen

Gasvormende hulpstoffen

- Ondersabelings mortels
- Cellen beton (mortel)
- Vb Aluminiumpoeder

Schuimvormende hulpstoffen

- Stabiël schuim + cement + zand
- Schuim mortel (beton)

Cellenbeton

Schuimbeton

Hulpstoffen die binding beïnvloeden

- Vertrager
- Versneller

Vertrager

Hoofdwerving:

Stoffen die de reactie tussen cement en water vertragen zodat het begin van de binding wordt uitgesteld

Grondstoffen:

- Lignosulfonaten
- Fosfaten
- Suikers
- Zouten van hydroxycarbonzuur

Vertragers

Werking:

Beperken oplosbaarheid van cementmineralen in water. Vormt een laagje op de cement korrel.

- Fijnheid van het cement en vulstoffen hoger dan een hogere dosering nodig.
- Specietemperatuur hoger dan een hogere dosering nodig.

Vertragers

Toepassen:

- Ter verlenging van de verwerkingstijd
- Ter voorkoming van stortnaden
- Ter voorkoming van scheurvorming in jong beton.
(beweging)

Versnellers

Hoofdwerking:

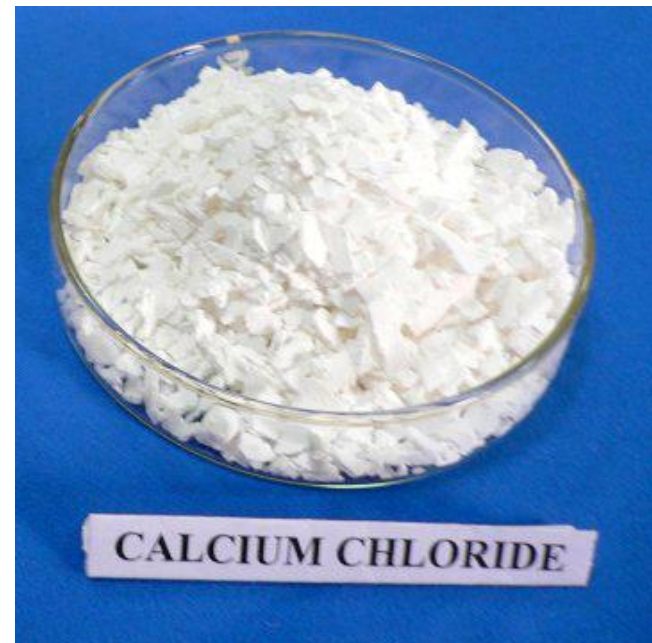
Stoffen die de reactie tussen cement en water versnellen zodat het begin van de binding wordt vervroegd

Versnellers

Grondstoffen:

- Chloriden (belangrijkste)
- Carbonaten
- Formiaten
- Alkalihydroxyden

Chloriden in beton

Nadelen van CaCl_2

- Doorbreking van de passivering van wapeningsstaal
- Mag niet worden gebruikt voor gew. en voorgespannen beton
- Verhoogde krimp
- Verhoogde kruip
- Grotere neiging tot kalkuitslag
- Grotere porositeit

Scheuren.

Chloride -vrije versneller

Definitie:

- Minder dan 0,1 % chloride (m/m)

Betekent *niet* altijd veilig....

Hulpstoffen tegen waterindringing

1. Impregneer middelen
2. Hydrofobeer middelen

Let op tabel 5.9

Pigmenten

Beperkt aantal vanwege de hoge pH-waarde in beton.

Voorbeelden:

- IJzeroxiden (geel rood zwart)
- Chroom oxiden (groen)
- Gebrande klei (Bruin geel)

Fijn poeder -> vraagt meer water in beton

Heldere kleuren vragen om wit cement.

Overzicht

Overzicht vezels (tabel 5.11)

Materiaal	Materiaaleigenschappen				Gebruikelijke afmetingen	
	Dichtheid (kg/m ³)	E-modulus (N/mm ²)	Treksterkte (N/mm ²)	Smeltpunt (° C)	Lengte (l) (mm)	Diameter (d) (mm)
Poly-propyleen	900	3.500	560 – 770	170	5 - 20	0,02 – 0,20
Glas	2.700	70.000	600 – 2.500	> 2.000	10 - 50	0,0125
Staal – kort	7.860	200.000	500 – 3.000	1.350	3 - 30	0,08 – 0,40
Staal – lang					30 - 60	0,4 – 1,0

Polypropyleen vezels

*Beperken scheurvorming als gevolg
plastische krimp*

+/- 0,9 kg/m³ = 0,1% v/v

Glasvezels:

+/- 0,8 kg/m³ = 0,03% v/v

Beperken afspatten bij brand

+/- 2,0 kg/m³ = 0,22% v/v

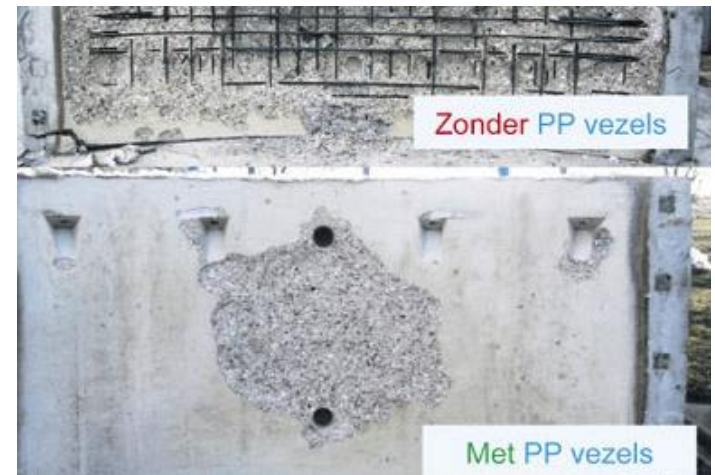
Optie: superplastifeerder

Opname trekspanningen

+/- 13,5 – 27 kg/m³ = 1,5 - 3% v/v

Praktisch niet uitvoerbaar

Teveel vezels

Glasvezels

*Beperken scheurvorming als
gevolg plastische krimp
+/- 0,8 kg/m³ = 0,03% v/v*

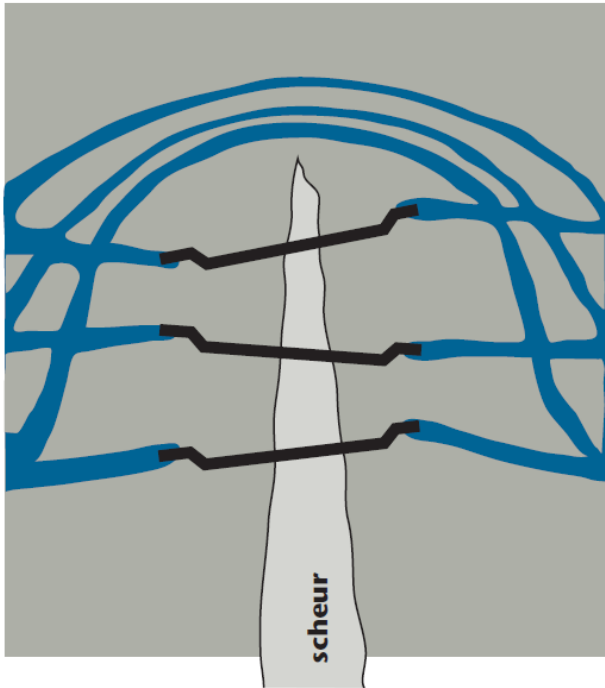
Aandachtspunt:
Bestandheid van de glasvezel
Tegen een alkalisch milieu

Staalvezels

Eigenschappen staalvezels

3

Scheur in beton met staalvezeloverbrugging

- *Treksterkte vezel*
- *Verankering*
- *Aspect-ratio' $\lambda = l/d$*

Per kg staalvezel geeft hogere l/d betere prestatie (na-scheurgedrag)

$l = 60 \text{ mm}, d = 0,7 \text{ mm}$

$\lambda = 60/0,7 = 86$

Staalvezelgroepen

- Koudgetrokken staaldraadvezels
- Geknipte staalplaatjes
- Meltextracted; gesmolten en geslingerd
- Geschaafd koud getrokken
- Gefreesde vezels

TABIX | Stromende vezels

HE | Verbogen eind vezels

FE | Vlak eind vezels

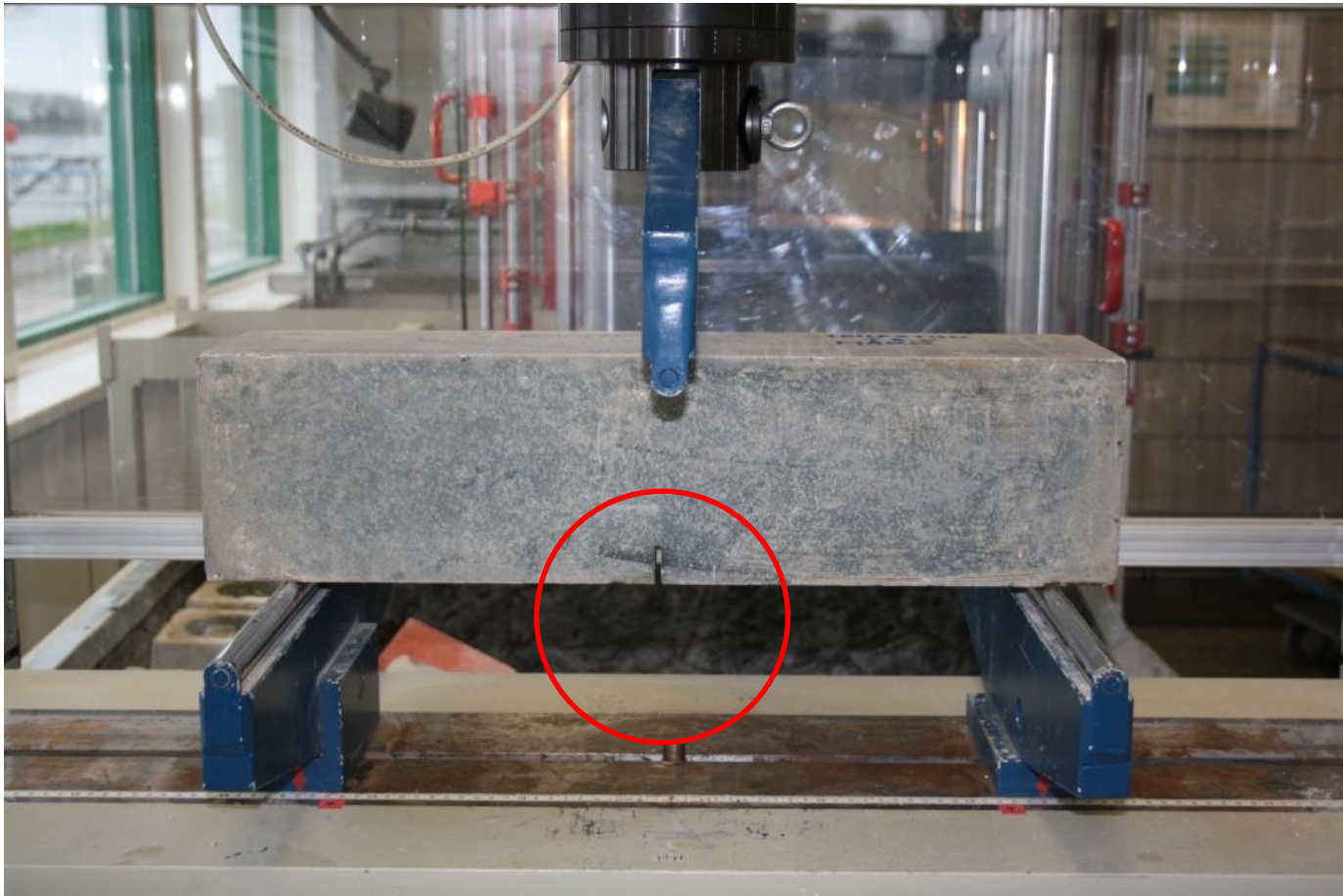

HFE | Verbogen vlak eind vezels

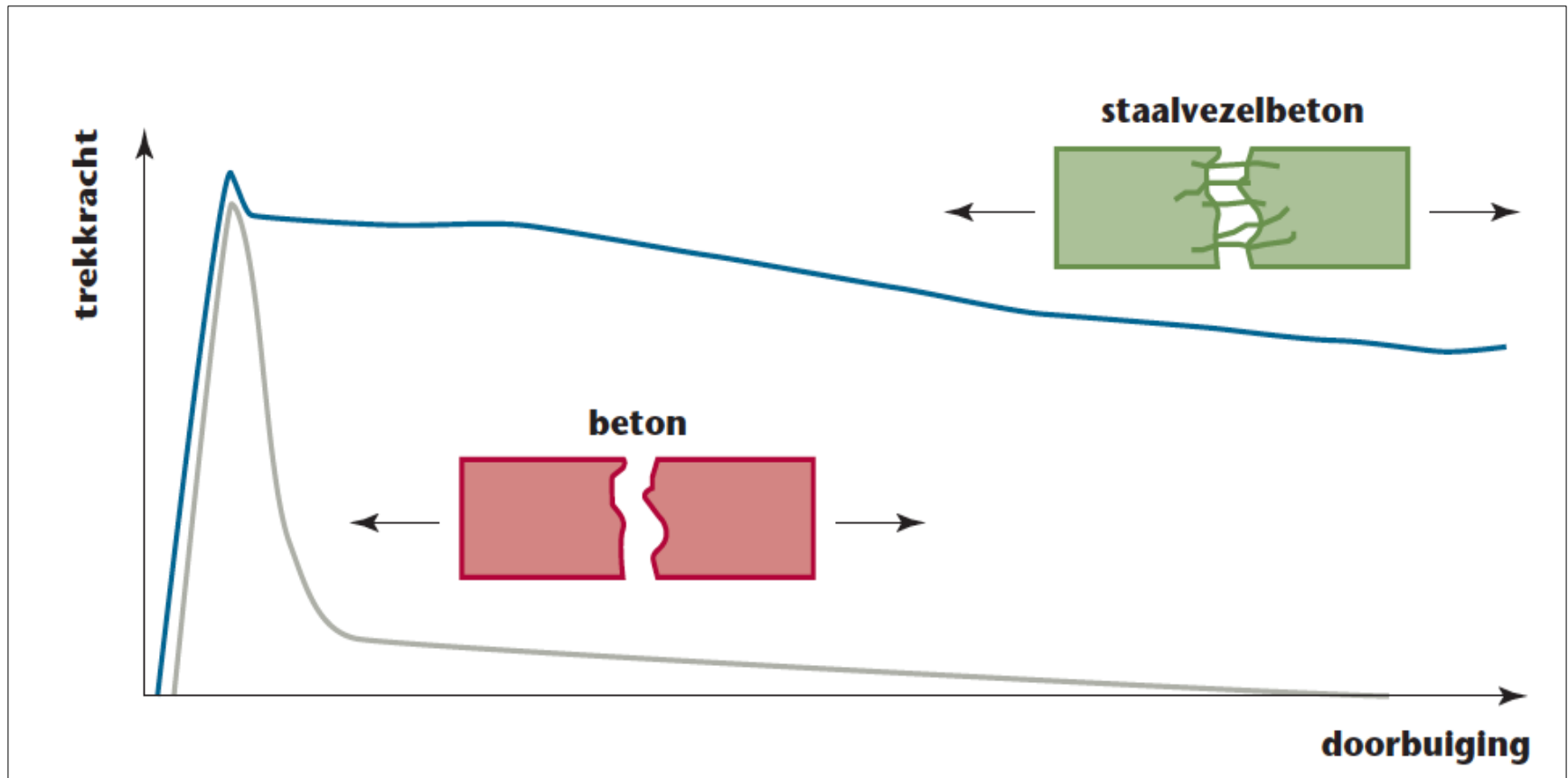

TWINCONE | Anker vezels

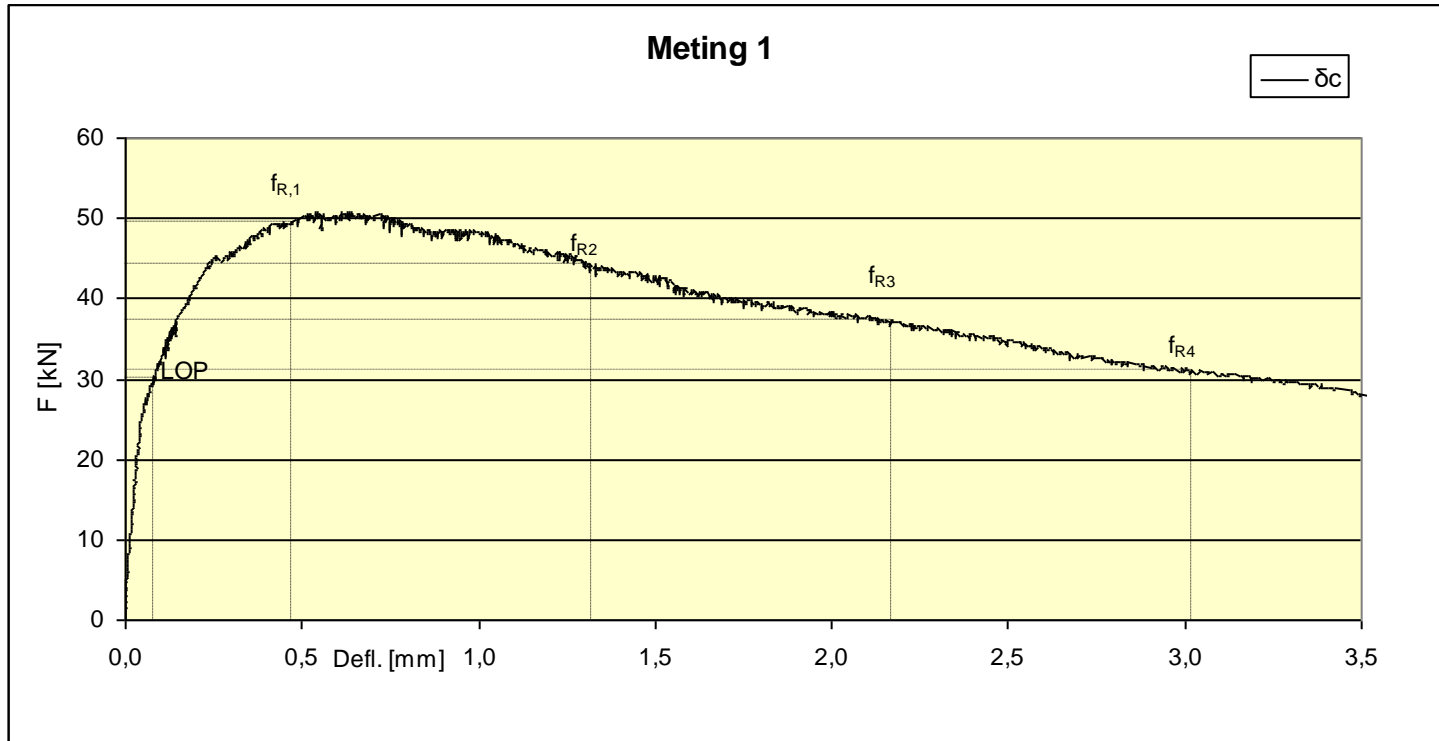
Prisma met staalvezels

Belasting – scheurwijdte diagram

Belasting – scheurwijdte diagram

Invloed op effectiviteit

Op te nemen spanning bij een bepaalde scheurwijdte is afhankelijk van:

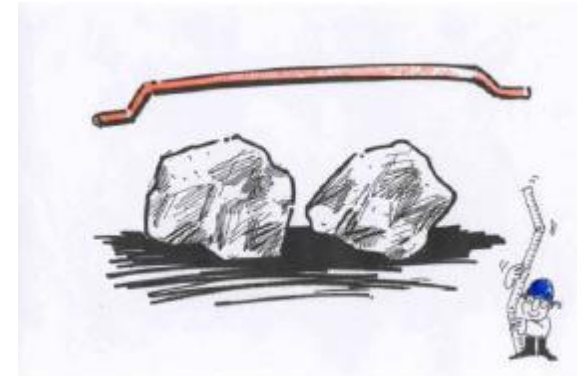
1. Staalkwaliteit
2. Hoeveelheid vezels
 - tot $60 \text{ kg/m}^3 = 0,75\% \text{ v/v}$
 - D_{max} , fijn/grof-verhouding, waterbehoefte
 - tot $160 \text{ kg/m}^3 = 2,0\% \text{ v/v}$ mogelijk met speciale maatregelen

Invloed op effectiviteit

Op te nemen spanning bij een bepaalde scheurwijdte is afhankelijk van:

3. Afmetingen
grote l en kleine λ .
4. Vorm
vervormd gunstiger, maar kans op egelvorming
5. Oriëntatie
minimaal $30 \text{ kg/m}^3 = 0,38\% \text{ v/v}$

Dosering

Doseerapparaat

Verlijmd

